

Teachingninja.in

Latest Govt Job updates

Private Job updates

Free Mock tests available

Visit - teachingninja.in

Teachingninja.in

WBPS MSRE (M)

Previous Year Paper
2019

2019

BENGALI

Time Allowed — 1½ Hours

Full Marks — 150

If the questions attempted are in excess of the prescribed number, only the questions attempted first up to the prescribed number shall be valued and the remaining ones ignored.

The figures in the margin indicate marks for each question.

- নীচের গদ্যাংশটির মূল বক্তব্য নিজের ভাষায় সংক্ষেপে (সরবরাহকৃত নির্দিষ্ট কাগজে) লিখুন : 40
 আমাদের দেশ প্রধানত পঞ্জীবাসী। এই পঞ্জী মাঝে মাঝে যখন আপনার নাড়ীর মধ্যে বাহিরের বৃহৎ জগতের রক্ষচলাচল অনুভব করিবার জন্য উৎসুক হইয়া ওঠে, তখন মেলাই তাহার প্রধান উপায়। এই মেলাই আমাদের দেশে বাহিরকে ঘরের মধ্যে আহ্বান। এই উৎসবে পঞ্জী আপনার সমস্ত সংকীর্ণতা বিস্মৃত হয় — তাহার হৃদয় খুলিয়া দান করিবার ও গ্রহণ করিবার এই প্রধান উপলক্ষ। যেমন আকাশের জলে জলাশয় পূর্ণ করিবার সময় বর্ষাগ্রম, তেমনি বিশ্বের ভাবে পঞ্জীর হৃদয়কে ভরিয়া দিবার উপযুক্ত অবসর মেলা।
 এই মেলা আমাদের দেশে অত্যন্ত স্বাভাবিক। একটা সভা উপলক্ষে যদি দেশের লোককে ডাক দাও, তবে তাহারা সংশয় লইয়া আসিবে, তাহাদের মন খুলিতে অনেক দেরি হইবে — কিন্তু মেলা উপলক্ষে যাহারা একত্র হয় তাহারা হৃদয় খুলিয়াই আসে — সুতরাং এইখানেই দেশের মন পাইবার প্রকৃত অবকাশ ঘটে। পঞ্জীগুলি যেদিন হাল-লাঙল বন্ধ করিয়া ছুটি লইয়াছে, সেইদিনই তাহাদের কাছে আসিয়া বসিবার দিন।
- বাংলায় অনুবাদ করুন : 20+20=40
  - The train stopped at the station. A youth got off and shouted for a coolie. He had a bag with him. As it was a small station, no coolie could be found. The youth was in a fix. Just at that moment a certain person came up to him and said 'Do you need a coolie to carry this bag? Please give it to me.' The youth handed the bag over to him. The man was plain sort of clothes. Taking the bag he walked along with the youth.
  - Boys and girls, and even grown-ups, are often taught history in a peculiar way. They learn the names of kings and others and dates of battle and the like. But surely history does not consist of battle and a few persons who became kings and generals. History should tell us of the people of a country how they lived, what they did and what they thought. It should tell us of their joys and sorrows; of their difficulties and how they overcome them. And if we study history in this way we can learn a lot from it.
- ‘নাগরিক জীবনে বিজ্ঞাপনের প্রভাব’ এই বিষয়কে অবলম্বন করে নিজস্ব ভাষায় একটি প্রতিবেদন রচনা করুন। 40
 অথবা,
 ‘বাংলা বিনোদনে সাহিত্য’ প্রসঙ্গে আপনার অভিমত একটি প্রতিবেদনের আকারে লিখুন।
 (প্রয়োজন অনুসারে নামের পরিবর্তে ক, খ, গ ইত্যাদি লিখুন)
  - অশুল্কি সংশোধন করুন : 10
 সন্যাস, বিশেষন, মূরুর্ম, অধ্যায়ণ, দিবারাত্রি
  - এক কথায় প্রকাশ করুন : 10
 চোখের মনি, মাথা পেতে নেবার যোগ্য, পথ চলার খরচ, দানের বদলে দান, চিরদিন যা চলছে
  - নিম্নলিখিত প্রবাদ প্রবচনের সাহায্যে সার্থক বাক্য রচনা করুন : 10
 টনক নড়া, দু নৌকায় পা, উঠস্তি মূলো পতনে চেনা যায়, তুলসী বনের বাঘ, সাক্ষী গোপাল।

2019

ENGLISH

Time Allowed — 1½ Hours

Full Marks — 150

If the questions attempted are in excess of the prescribed number, only the questions attempted first up to the prescribed number shall be valued and the remaining ones ignored.

The figures in the margin indicate marks for each question.

Answer to the part questions must be written at a stretch.

Candidates who have offered Hindi or Urdu or Nepali or Santali in lieu of Bengali in their applications, should attempt Question No. 1 as given in the additional sheet of question paper which may be had on demand at the Examination Hall.

1. Translate the following passages into English.

20+20=40

(a) অরবিন্দ ছিলেন মনীষী। বিদেশি শিক্ষার আলোয় তিনি তার জীবনের সম্মিলিত চিনতে ভুল করেননি। শুরু থেকেই তার মনের অভ্যন্তরে জন্মেছিল দেশসেবার বাসনা। সিভিল সার্ভিসে যোগ দেওয়া গেল না ঘোড়ায় চড়ার পরীক্ষায় হাজির ছিলেন না বলে। একেই কি বলে ভবিতব্য? প্রথম জীবনে পরাধীন দেশকে শৃঙ্খলামুক্ত করতে ব্রহ্ম হন তিনি। আলিপুর বোমা মামলায় তাঁকে জেলে কাটাতে হয় এক বছর, সেই সময় তাঁর জীবনে আসে turning point। তিনি কারাগারে দর্শন পেলেন নারায়ণরামী শ্রীকৃষ্ণের। কারাগার হয়ে উঠল তাঁর কাছে আশ্রম। পরে মধ্যে দাঁড়িয়ে ঘোষণা করেন, শুধুমাত্র স্বাধীনতাই আমাদের লক্ষ্য নয়। তার সঙ্গে যুক্ত করতে হবে মানবজাতির চেতনা। যা সার্বজনীন হওয়া প্রয়োজন। হিংসার পথে তিনি স্বয়ং আর হাঁটতে চাইলেন না। তা বলে পরাধীন দেশকে স্বাধীন দেখার বাসনা তার মোটেই করেনি। বিশ্ববী আন্দোলন থেকে নিজেকে বিছিন্ন করে ফেললেও তিনি জানতেন তাঁর শুরু করা কাজ পূর্বনির্ধারিত পথে এগিয়ে যাবে। এ নিয়ে তাঁর মধ্যে কোন হতাশা বা ব্যর্থতার মনোভাব ছিল না।

(b) গত বেশ কিছু বছরে বিদেশে, গোয়েন্দা কাহিনীর পরিচিত রীতির পরিবর্তন হয়েছে। ব্যোমকেশ বা ফেলুদার কাহিনী দীর্ঘকাল বাঙালি পাঠককে মন্ত্রমুক্ত করে রেখেছে, তবে প্রাইভেট গোয়েন্দা ব্যাপারটা বাস্তবে প্রায় নেই বলা চলে। অস্তত তারা কেন খুন বা অপরাধের তদন্ত করার অধিকারী নয়। তারা বন্দুক পিস্তলও যথেচ্ছ ব্যবহার করতে পারে না। তাই রহস্য গঞ্জের জন্য শবর দাশগুপ্ত নামক একটি গোয়েন্দাকে সৃষ্টি করি। শবর লালবাজারের গোয়েন্দা। খুব লম্বা চওড়া নয়, কিন্তু প্রবল শক্তিমান এবং সম্পূর্ণ ভয়াড়রহীন। ইচ্ছে করেই শবরকে সবরকম মানুষী দুর্বলতা থেকে মুক্ত রেখেছি। সে মদ খায় না, ধূমপান করে না, কোনও প্রেম ভালবাসা বা পরিবার নেই, অথচ সে নিষ্ঠুর নয়, আর অপরাধিদের প্রতিও সে নির্মম নয়।

2. Give a précis of the following passage and add a suitable title:
(Use a special sheet provided for the purpose.)

40

This is the answer to the question, what is the aim of education? Well, its aim is to know the first-rate in any subject that we study, with a view of achieving it as nearly as our powers allow. If we could fix this firmly in our minds, we should not stumble through a variety of lessons, lectures, and books like a drunk man, only partially aware where we are or what we are doing. We should cease to think that we go to school or college to pass examinations or to secure degrees or diplomas or to satisfy our teachers, though these may be and are incidental and limited objectives. We should have brought order into our education by realising its true aim and we should have deepened in our minds through practice the sense that a worthy purpose in life is the desire for excellence, the pursuit of the best, or the first-rate.

3. Write a report in not more than 200 words on 'Accidents due to misuse of mobile phones': Causes, Consequences and Corrective Measures. Utilize the points given below: 40

Points: Increase in the Use of Mobile Phones thus misusing mobile phones. Using mobile phones for other than making or receiving phone calls in the street, while crossing railway tracks, beside a waterbody, etc.

Consequences: Fatal Accidents, Death, Causing grave suffering and injury to self or to others.

Causes: Using mobile phones to take photographs, or make video in a busy street, or while crossing roads and railway tracks, near a waterbody or in the terrace and balcony. Talking while walking in the busy streets, or while driving a car.

Action to be taken: Punishment for using mobile phones while driving, or crossing roads and railway tracks. Caution notices for people using mobile phones while walking in the streets or driving. Absolute prohibition for taking photographs/video while driving, walking, crossing in a busy street or in the railway tracks.

[Write X, Y, Z, in lieu of your name, address etc. if needed.]

4. Fill in the blanks in each sentence with the correct alternative from options within brackets: $2 \times 5 = 10$

- The small kids keep _____ their pencils often. (lost, losing, lose)
- Somebody _____ the bottle. (breaks, has broken, breaking)
- The Finance Minister _____ a new tax policy. (has announced, is announcing, announces)
- He has _____ returned from London. (already, just, until now)
- May I remind you that the computer is still under _____. (grant, grants, guarantee)

5. Correct any five of the following sentences: $2 \times 5 = 10$

- Tina needs leave her house at seven O'clock every morning.
- Henry neighter told Mary nor her sister that he had lost his job.
- There was a negligent amount of liquid in the test tube.
- Bimala told her husband he needn't to worry.
- Nobody never tells you the truth.
- I am now living in North Kolkata.
- It was so dark that at first I didn't take any notice of him.
- The lack of freedom and social justice is obvious for everyone.

6. Make complete and meaningful sentences with any five of the following phrases/idiomatic expressions: $2 \times 5 = 10$

- (a) Take after
- (b) Picture perfect
- (c) Apple of my eye
- (d) To face the music
- (e) Look back
- (f) Raining cats and dogs
- (g) Grow out of
- (h) Blackout

Teachingninja.in

Teachingninja.in

2019

HINDI

Time Allowed — 1½ Hours

Full Marks — 150

If the questions attempted are in excess of the prescribed number, only the questions attempted first up to the prescribed number shall be valued and the remaining ones ignored.

The figures in the margin indicate marks for each question.

1. निम्नलिखित तथ्यों के आधार पर किन्हीं एक (any one) प्रतिवेदन लिखिए: 40

(क) विश्व-शांति विश्व में अशांति के कारण—एक दुसरे से आगे बढ़ने की छोड़-विश्व-शांति के प्रयास — भारत की भूमिका।

(ख) पर्यावरण प्रदूषण कारण जनसंख्या और कलकारखानों में वृद्धि-बाँधों का निर्माण-निवारण-वनसंरक्षण एवं संवर्धन इत्यादि।

[N.B.- Write X, Y, Z in place of your name, address etc. if necessary.]

2. निम्नलिखित अनुच्छेदों का हिंदी में अनुवाद कीजिए: 20+20=40

(क) The train stopped at the station. A youth got off and shouted for a coolie. He had a bag with him. As it was a small station, no coolie could be found. The youth was in a fix. Just at that moment a certain person came up to him and said 'Do you need a coolie to carry this bag? Please give it to me.' The youth handed the bag over to him. The man was plain sort of clothes. Taking the bag he walked along with the youth.

(ख) Boys and girls, and even grown-ups, are often taught history in a peculiar way. They learn the names of kings and others and dates of battle and the like. But surely history does not consist of battle and a few persons who became kings and generals. History should tell us of the people of a country—how they lived, what they did and what they thought. It should tell us of their joys and sorrows; of their difficulties and how they overcome them. And if we study history in this way we can learn a lot from it.

3. निम्नलिखित अवतरण का संक्षिप्त रूप लिखिए: 40
(Use the special sheet provided for the purpose)

विशिष्ट वस्तु या व्याकृति के प्रति होने पर लोभ वह सात्त्विक रूप प्राप्त करता है जिसे प्रीति या प्रेम कहते हैं। जहाँ लोभ सामान्य जन के प्रति होता है वहाँ लोभ ही रहता है; पर जहाँ किसी जाति के एक ही विशेष व्याकृति के प्रतिहोता है वहाँ वह 'रूचि' या प्रीति का पद प्राप्त करता है। लोभ सामान्योन्मुख होता है और प्रेम विशेषोन्मुख। कहीं कोई अच्छी चीज सुनकर दौड़ पड़ना लोभ है। किसी विशेष वस्तु पर इस प्रकार मुग्ध रहना कि उससे कितनी ही अच्छी—अच्छी वस्तुओं के सामने आने पर भी उस विशेष वस्तु से प्रतुति न हटे, रूचि या प्रेम है। किसी खीं या पुरुष के रूप की प्रशंसा सुनते ही पहला भाव लोभ का होगा। किसी को हमने सुंदर देखा और लुभा गए। जब तक प्रकृति का यह व्याभिचार रहेगा, तब तक हम रूपलोभी ही माने जाएँगे। जब हमारा लोभ किसी एक ही व्याकृति पर स्थिर हो जाएगा; हमारी वृत्ति एकनिष्ठ हो जाएगी, तब हम प्रेमी कहे जाने के अधिकारी होंगे। पर साधारणतः मन की ललक यदि वस्तु के प्रति होती है तो लोभ और किसी प्राणी या मनुष्य के प्रति होती है तो प्रीति कहलाती है। वस्तु और व्याकृति के विषय भेद से लोभ के स्वरूप और प्रवृत्ति में बहुत कुछ भेद पड़ जाता है, इससे व्याकृति के लोभ का अलग नाम दिया गया है। पर मूल में लोभ और प्रेम दोनों एकही हैं, इसका पता हमारी भाषा ही देती है।

4. निम्नलिखित पंक्तियों में विराम-चिह्नों का प्रयोग कीजिए: 5
 सोचते सोचते लगा कि इस देश की ही नहीं पूरे विश्व की एक कौशलता है जो हर बारिश में बिसूर रही है।

5. (क) निम्नलिखित शब्दों में से किन्हीं पाँच शब्दों के दो दो पर्यायवाची लिखिए: 5
 (i) आँख (ii) चैंद (iii) कपड़ा (iv) आकाश (v) राक्षस (vi) शरीर (vii) पक्षी
 (viii) राजा (ix) पुत्त

(ख) किन्हीं पाँच शब्दों के विलोम शब्द लिखिए: 5
 (i) उन्नति (ii) गुरु (iii) आयात (iv) उत्कृष्ट (v) आस्तिक (vi) निर्माण (vii) कोप
 (viii) जड़

(ग) किन्हीं पाँच युग्म शब्दों के अर्थ लिखकर अंतर स्पष्ट कीजिए: 5
 (i) कृपण (ii) गत (iii) चरम (iv) पालतू (v) नारी (vi) तरी (vii) मुख (viii) निधन
 कृपाण गति चर्म फालतू नाड़ी तरि मुख्य निर्धन

(घ) किन्हीं पाँच मुहावरों के अर्थ लिखकर वाक्यों में प्रयोग कीजिए: 5
 (i) कमर कसना (ii) अंधे की लाड़ी (iii) गागर मे सागर भरना (iv) चूना लगाना
 (v) कान खड़े होना (vi) नमक-मिर्च लगाना (vii) पानी फेर देना (viii) मुट्ठी में करना
 (ix) बात का धनी होना

(ङ) किन्हीं पाँच शब्दों के विशेषण रूप लिखिए: 5
 (i) परिवार (ii) धर्म (iii) कृपा (iv) खेल (v) घर (vi) प्रेम (vii) धन (viii) निश्चय
 (ix) त्याग

Time Allowed - 1½ Hours

Full Marks - 150

If the questions attempted are in excess of the prescribed number, only the questions attempted first up to the prescribed number shall be valued and the remaining ones ignored.

The figures in the margin indicate marks for each question.

1. Draft a report in Urdu on any one of the following , based on the points supplied

[N.B. Write X, Y, Z in place of your name, address etc. if necessary]

40

(الف) "تعلیم ہماری ترقیات کی اساس" نکات: علم کی اہمیت - علم کا شعور - اس کے فروغ کے لئے ہر ممکن تعاون - سائنس اور ٹیکنالوژی سے واقفیت - عصری تعلیم کے ساتھ دینی و اخلاقی تعلیم کو عام کرنا - علم ذہنی جلا اور معاشی مسائل کے حل کا واحد ذریعہ - قوم اور ملک کی ترقی تعلیم میں پوشیدہ۔

(ب) "آزاد ہندوستان میں جمہوریت کا تصور" نکات: جمہوریت کا مفہوم - جمہوریت کا بنیادی تصور - جمہوریت کے شرائط - جمہوریت میں قومی تکمیل کی بقا اور سالمیت - جمہوری نظام کو برقرار رکھنا ہر شہری کا فرض۔

2 . Translation into Urdu:

20+20=40

(a) The train stopped at the station. A youth got off and shouted for a coolie. He had a bag with him. As it was a small station, no coolie could be found. The youth was in a fix. Just at that moment a certain person came up to him and said 'Do you need a coolie to carry this bag? Please give it to me.' The youth handed the bag over to him. The man was plain sort of clothes. Taking the bag he walked along with the youth.

(b) Boys and girls, and even grown-ups, are often taught history in a peculiar way. They learn the names of kings and others and dates of battle and the like. But surely history does not consist of battle and a few persons who became kings and generals. History should tell us of the people of a country - how they lived, what they did and what they thought. It should tell us of their joys and sorrows; of their difficulties and how they overcome them. And if we study history in this way we can learn a lot from it.

Please Turn Over

10759

3. Condense and reproduce the following Passage in Urdu. 40

(Use special sheet provided for the purpose.)

- ”الہلال“ سے ایک نیا اسلوب شروع ہوا اور یہ وہ اسلوب تھا، جس سے آج بھی اردو پر لیں آگئے نہیں نکل سکا ہے۔ اس میں نئی قوت کی لکار تھی، جذبے کا جوش اور الفاظ کا نایاب اور نادر توائی تھی۔ حق مجھ کی ایسی توائی، جس کا نشہ مدتلوں پڑھنے والوں مدد ہوش اور سرشار رکھتا تھا۔ اور نئی آگاہیوں کی جگہ نئی توائیوں کی دولت بھی بکھرتا تھا۔ یہ ایک ایسا ادبی لبجھ تھا۔ جس نے اردو نیشن کی کایا پلٹ کر دی، اسی لئے سجاد انصاری نے کہا تھا کہ قرآن اگر اردو میں نازل ہوتا تو ابوالکلام آزاد کی شریں ہوتیاں اقبال کی لظم میں۔

محمد حسین آزاد کے بعد شاید ہی کوئی اور مصنف اپنے اسلوب سے اس طرح ابوالکلام کی طرح جانا پچانا گیا ہو۔ ابوالکلام آزاد کے ایک ایک لفظ ہر تینی فکر، نئی انفرادیت کی مہر ہے۔ ایک نئی قوت اور ایک نرالے عرفان کی مہر ہے۔ ایک ایسی سرشاری جو محض جذبات کو بھر کاتی نہیں ہے بلکہ ایک نئے احساس اور ادراک سے پڑھنے والے کو مالا مال کر دیتی ہے اور اس کی آنکھوں کے سامنے تصویر اور تمثیل کا ایک آفاقی آئینہ خانہ سجادیتی ہے۔

4. Give the Arabic opposite number (Singular or plural) of **any five** of the following words: 10

اسم-نبی-جد-غیریب-اوزان-فقراء-دفاتر-مسجد

5. Give the gender (ذكر یا مؤنث) of **any five** of the following words: 10

پارات-حسن-انتظار-آواز-موسم-نمایز-تعلیم-عروج

6. Give the meaning of any five of the following and use them in your sentences. 10

تارے گنا - آگ کامول ہونا - آب آب ہونا - خون سفید ہونا - جوئے شیر لانا - سبز باغ وکھانا -

ہھیلی پرسروں جھانا - گھی کے چراغ جلانا -

2019

NEPALI

Time Allowed — 1½ Hours

Full Marks — 150

If the questions attempted are in excess of the prescribed number, only the questions attempted first up to the prescribed number shall be valued and the remaining ones ignored.

The figures in the margin indicate marks for each question.

1. Translate into Nepali: 20+20=40

(a) The train stopped at the station. A youth got off and shouted for a coolie. He had a bag with him. As it was a small station, no coolie could be found. The youth was in a fix. Just at that moment a certain person came up to him and said 'Do you need a coolie to carry this bag? Please give it to me.' The youth handed the bag over to him. The man was plain sort of clothes. Taking the bag he walked along with the youth.

(b) Boys and girls, and even grown-ups, are often taught history in a peculiar way. They learn the names of kings and others and dates of battle and the like. But surely history does not consist of battle and a few persons who became kings and generals. History should tell us of the people of a country-how they lived, what they did and what they thought. It should tell us of their joys and sorrows; of their difficulties and how they overcome them. And if we study history in this way we can learn a lot from it.

2. तलका गद्धांशको सारांश सरल र सरस भाषामा लेख्नुहोस् । यसका निम्नि छुट्टे दिइएको उत्तर-पुस्तिका प्रयोग गर्नुहोस् । (Give the substance of the following passage. Use the special sheet provided for the purpose.) 40

विक्रम सम्बत् १८७१ को असार १९ गते नेपालको तनहुँ जिल्लाको रम्घामा जन्मेका कवि भानुभक्त नेपाली साहित्यका प्रातः स्मरणीय कवि हुन् । उनले विश्वका विभिन्न स्थानमा छरिएर बसेका नेपाली जातिलाई भाषाका माध्यबाट एउटा सूत्रमा बाँधे कार्य गरे । यसैले हामी उनलाई कवि मात्र मान्दैनौ, हामीमा जातीय भावना उत्पन्न गराउने एकताका प्रतीक पनि मान्दौ । उनी हाम्रा सांस्कृतिक धरोहर हुन् । चार जात छत्तीस वर्ण भएको हाम्रो समाजलाई एउटा साझा भाषाको माध्यमबाट अटु भावनात्मक सूत्रमा बाँध उनी सफल भएका छन् । कवि भानुभक्त को साहित्यिक योगदानलाई सठिकसँग बुझनका निम्नि वा उनका काव्य-कृतिहरूको उचित मूल्याङ्कन गर्नका निम्नि हमीले उनका काव्य-कृतिहरूको गहन अध्ययनका साथ उनका समकालीन नेपाली कविहरूका काव्य-कृतिहरूको अध्ययन अनि उनका समकालीन अन्य भाषा बा छिमेकी भाषा साहित्यका कविहरूका काव्य-कृतिहरूको अध्ययन पनि गर्न आवश्यक हुन्छ । यसका साथै भानुभक्त को रामायणलाई राम-कथालाई लिएर विभिन्न भाषामा रचिएका कृतिहरूको सापेक्षतामा राख्नेर हेर्न सकिन्छ । लोखन र विचार युग र समयसँगसँगै परिवर्तन हुँदै जान्छन् । कला र साहित्यलाई हेर्ने दृष्टिकोणमा परिवर्तन आएको छ; अब भानुभक्तका कृतिहरूको नवीन दृष्टिकोणले पठन हुनपर्छ । आजको समयमा अन्तर्राष्ट्रिय दृष्टि तथा व्यापक बौद्धिक चिन्तनलाई आत्मसात गरेर भानुभक्तका कृतिहरूलाई नयाँ अर्थमा ग्रहण गरिन पर्छ ।

3. तलका कुनै एउटा विषयमा प्रतिवेदन लेख्नुहोस् : (N.B. Write X, Y, Z. in place of your name, address etc., if necessary) 40

(क) 'पर्यावरणको रक्षा गर्नु सबै नागरिकको कर्तव्य हो' । यसबारे एउटा प्रतिवेदन लेख्नुहोस् ।

(ख) 'युवा-वर्गमा विदेशी संस्कृतिको बढ्दो प्रभाव' बारे एउटा प्रतिवेदन लेख्नुहोस् ।

4. तल दिइएका प्रश्नहरूको उत्तर लेख्नुहोस् :

(क) कुनै चारवटा शब्दहरूको विपरीतार्थक शब्द लेख्नुहोस्: $2 \times 4 = 8$
मुख्य, सार्थक, खण्ड, उग्र, मृत्यु, शोषक।

(ख) कुनै चारवटा शब्दहरूको सन्धिविच्छेद गर्नुहोस्: $2 \times 4 = 8$
भाग्योदय, प्रत्येक, सदिच्छा, उन्नति, उद्धारण, स्वागतम।

(ग) कुनै चारवटा शब्दहरूको सारशब्द लेख्नुहोस्: $2 \times 4 = 8$
बेच्ने व्यक्ति, एक महिनामा एकपल्ट हुने, थोरै खाने मान्छे, कुनै नयाँ खोज गर्नु, जो कहिल्यै मर्दैन, नेताको कार्य।

(घ) कुनै तीनवटा शब्दहरूका दुई-दुईवटा पर्यायवाची शब्द लेख्नुहोस्: $2 \times 3 = 6$
अँखा, सूर्य, चन्द्रमा, वायु, पानी, माया।

2019
SANTALLI

Time Allowed — 1½ Hours

Full Marks — 150

If the questions attempted are in excess of the prescribed number, only the questions attempted first up to the prescribed number shall be valued and the remaining ones ignored.

The figures in the margin indicate marks for each question.

2019

ENGLISH

(Hindi/Urdu/Nepali)

Time Allowed — 00 Hours

Full Marks — 00

Additional sheet of question paper for use of candidates whose mother tongue is not Bengali and who have offered Hindi/Urdu/Nepali in lieu of Bengali.

Candidate should ask for **Main question in English** if not already supplied.

1. Translate the following passages into English:

20+20=40

For those who have offered Hindi

(a) अरविंदो अत्यंत ज्ञानी और पंडित मनुष्य थे। पश्चिमी शिक्षा के प्रकाश में उन्होंने अपने जीवन के वास्तविक उद्देश्य को खोने नहीं दिया था। प्रारंभ से ही अरविंदो ने देश की सेवा करना चाहा था। वे लोकसेवा में ज्वाइन नहीं कर सके क्योंकि वे घुडसवार में असफल हो गए। मेरा अनुमान है कि यह नियति थी, उनका दुसरा लक्ष्य था दासत्व के श्रृंखल से मुक्त करना और राष्ट्रवाद के साथ देशभक्ति द्विगुणित होकर उनके जीवन का लक्ष्य बन गया। अलीपुर के बम कांड में उन्हें दोषी करार दिया गया और वे एक वर्ष का कारावास किया। यह वह समय था जब अरविंदो ने एक अलौकिकता का अनुभव किया जो उनके जीवन में महान परिवर्तन लेकर आता है। उन्होंने वंदीगृह के दक्षिण प्रांत में भगवान विष्णु के दर्शन किए और इसी तरह वे गहन ध्यान में चले गये। बाद में जब वे चेतनस्थ हुए उन्होंने कहा 'स्कृतंत्रता' भारतीयों का एकमात्र लक्ष्य नहीं है। समाज सेवा का महत्व हृदयोध करना होगा। उन्होंने स्वयं को हिंसा से विरत किया लेकिन निश्चित तौर पर वे भारत की प्रभुत्व के शोषण से मुक्त देखना चाहा था। यद्यपि वे स्वयं सशक्त राष्ट्रवादी आंदोलन के अंग नहीं थे तथापि उन्होंने समझा था कि भारत के लिए स्वतंत्रता अनिवार्य है। यह मात्र पूर्वभाग निर्धारित था और एक महान सफलता के लिए मार्ग प्रशस्ति किया और उनका एतद्संवंधी कोई संदेह नहीं था।

(b) पिछले कुछ वर्षों से, पश्चिम में डिटेक्टिव कहानियों में अनेक परिवर्तन आए हैं। एक दशक से भी अधिक समय से बांगला पाठक फेलूदा और व्योमकेश की कहानियों का रसास्वादन कर रहे हैं। फिर भी यह समझना जरूरी है कि 'प्राइवेट डिटेक्टिव' नाम का कुछ शायद ही होता है। कम-से-कम किसी प्रकार की हत्या या अन्य हिंसक अपराध में इसकी सलाह नहीं ली जाती है। किसी घटना की खोज करने का अधिकार उन्हें नहीं दिया जा सकता है। बिना अनुमति के वे पिस्तौल और रिवाल्वर भी इस्तेमाल नहीं कर सकते हैं। फिर भी शबर दासगुप्त को कलकत्ता पुलिस विभाग में डिटेक्टिव और कार्यालयों में प्रेरित किया। उनका कार्यालय कोलकाता में लालबाजार में स्थित पुलिस विभाग है। यदि हम उन्हें देखते हैं, तो वे डिटेक्टिव पुस्तकों में वर्णित न लंबे प्रतीत होते हैं और नहीं अत्यंत तंदुरुस्त लेकिन हैं वे अत्यंत दृढ़ संकल्पवाले, बुद्धिमान और अत्यंत निःड। मेरा उद्देश्य था कि शबर को मानवीय कमज़ोरियों से दूर रखना। वे शराब नहीं पीते, धूमपान नहीं करते, प्यार में नहीं पड़ते, अविवाहित तो थे ही और कभी कोई परिवार भी उनका न था। वे अपनी सेवा पूर्णतया समर्पित एक व्यक्ति थे। फिर भी शबर दासगुप्त क्रूर न थे और वे जीवन को देख सकते थे, यहाँ तक कि अपराधियों को भी संवेदनशीलता के साथ देखा करते थे।

For those who have offered Urdu

(a) ارو بندو نہایت پڑیں اور اعلیٰ شخصیت کے ملک تھے۔ مغربی تعلیم سے آشنا تھے کی وجہ سے انہوں نے اپنی زندگی میں صحیح مقصد کا انتخاب کیا تھا۔ وہ اپنی زندگی کی شروعات سے ہی اپنے وطن کی خدمت کے خواہاں تھے۔ سول سو سوں میں صرف اس لئے ملازمت نہ کر پائے کہ انہوں نے گھوڑ سواری کے امتحان کو پاس نہیں کیا۔

قسمت کو بیرے خیال سے کچھ اور ہی منظور تھا۔ اب کامل ذہن اپنے وطن کو غلامی کی زنجیروں سے آزاد کرنے کی طرف تھا۔ ان کے اندر وطن پرستی اور حبِ الوطنی دو قوں کے جزبات سمجھا تھا۔ علی پور بم دھا کر کے اذام میں انہیں ایک سال کی مددت قید میں گزارنی پڑی۔ قید کی صعوبتوں اور مشکلوں نے ان کے نظریات میں تبدیلی لائی۔ جب وہ اٹھ سے غائب ہوئے تو انہوں نے اپنے بے پناہ گھرے خیالات کا اظہار یوں کیا۔

”ہندوستانیوں کو اپنے مقصد میں ”آزادی“ کے ساتھ ساتھ سماج کے فلاج و بہبود کی اہمیت کو بھی سمجھنا ہوگا۔“ انہوں نے بھی بھی ظلم اور تشدد کی حمایت نہیں کی۔ لیکن ان کی یہ شدید خواہش تھی کہ ہندوستان جلد از جلد غلامی کی زنجیروں سے نجات پائے۔ انہیں اس بات کا احساس تھا کہ آزادی ہندوستان کے لئے ہر قیمت پر ضروری ہے۔ ہندوستان کی نیشنل تحریک میں شامل نہیں ہونے کے باوجود بھی انہیں اس بات کا یقین تھا کہ ہندوستان اپنے تمام تر جدوجہد کے ساتھ آزادی حاصل کرنے میں بے شک کامیاب ہوگا۔

(b) چند برسوں میں مغربی ممالک میں جاسوسی کہانیوں کے انداز میں بے پناہ تبدیلی ہوئی ہے۔ بیگانے کے جاسوسی کہانیوں میں دوچھی رکھنے والے ایک صدی سے ہی ”فیلودا“ اور ”بیکیش“ کی کہانیوں میں دوچھی محسوس کرتے ہیں۔ حقیقت میں کہیں بھی ”ذاتی جاسوس“ کا کوئی تصور نہیں ہے۔ کم از کم جرم اور قتل کے سلسلے میں اس طرح کی کوئی روایت نظر نہیں آتی ہے۔ اس طرح کے جاسوس کے بھی بھی خطرناک جرائم کی تفصیل کی کا حق نہیں دیا گیا ہے۔ نہیں وہ کسی بھی قیمت پر پستول اور یا الور کا ذاتی طور پر بناء اجازت کے استعمال کر سکتے ہیں۔ انہیں نکتوں کو مدد نظر رکھتے ہوئے گلکتہ کے شعبہ پوس میں سابر داس گپتا، جاسوسی آفسر کی تحقیق سامنے آئی۔ ان کا سرکاری دفتر لال بازار کے پوس انتظامیہ میں موجود ہے۔ اگر ہم ان کی شخصیت کا جائزہ لینےگے تو ہم دیکھنے کے وہ کتابی جاسوس کی طرح طویل قد و قامت اور جسمت کے مالک نہیں ہیں۔ لیکن باطنی طور پر بے پناہ تو ان اور مضبوط اور ذہین اور بے شک بے خوف اور بذریعہ شخصیت کے مالک ہیں۔

سابر کو میں نے تمام انسانی کمزوریوں سے دور رکھنے کی کوشش کی ہے۔ مثلاً شراب نوشی، سگریٹ نوشی، محبت کا نشہ، شادی کی ذمہ داریوں سے دور اور دوسری طرح کی تمام خاندانی ذمہ داریوں سے غیر وابستگی اور مکمل طور سے صرف اور صرف ملازمت سے رغبت۔ اس کے باوجود بھی سابر داس گپتا سخت دل انسان نہیں ہیں، وہ زندگی کو سمجھتے ہیں یہاں تک کہ مجرموں کے ساتھ بھی انہیں ہمدردی ہے۔

For those who have offered Nepali

(a) अरविन्दो अत्यन्त गुणी र पण्डित व्यक्ति थिए। पाश्चात्य शिक्षाको सन्दर्भमा उनले आफ्नो जीवनको वास्तविक उद्देश्यलाई समझन् सक्तैन्। अरविन्दोले प्रारम्भमादेखि देशसेवा गर्न चाहानुहुन्छ। तिनले लोक सेवा प्रवेश गर्न पाएन किन भनि घोडा चढने टेस्टबाट बाहिर निस्कियो। मेरो अनुमान छ, त्यो नियति थियो, तिनको परवर्ती उद्देश्य दासत्वको श्रृंखलबाट आफ्नो देशलाई मुक्त गर्न थाल्नु भयो अनि तिनको जीवनका लक्ष्य द्विगुण राष्ट्रवाद सँग देशभक्ति भयो। अल्लिपुर बम काण्डमा तिनीलाई दोषी घोषणा गरे अनि कारागारमा एक साल बिताउनु पन्यो। यस बर्ष अरविन्दोले एउटा अलौकिकताको अनुभव प्राप्त गर्न भयो जुन उनको जीवनका महान परिवर्तन सिद्ध भए। तिनले भगवान बिष्णुलाई कारागारमा मनमाझ देख्नु भए अनि यसप्रकारले गहीरो साधनामा जानु भए। यसले तिनको दृष्टिकोणमा परिवर्तन भए। परवर्ती कालमा चैत्यनैन्देखि भन्नु भयो “स्वाधीनता भारतीयहरुको एकमात्र लक्ष्य हङ्गन, समाज सेवाको महत्त्व एहसास गर्नु पर्छ”। यस बुँदाको सबैलाई प्रदक्षिणा गर्नु पर्छ। उहाँले आफैलाई हिंसाबाट विरत गरी निश्चित रूपमा भारतलाई प्रभुसत्ताको शोषणबाट मुक्त देख्न इच्छा प्रगट गर्नु भयो। यद्यपि अरविन्दो स्वयं सशक्त राष्ट्रवादी आन्दोलनको अङ्ग थिएनन् तथापि उहाँले हृदबोध गरेका थिए कि भारतलाई स्वाधीनता अनिवार्य हो। यो मार्ग पूर्व भाग्य निर्धारित थियो र एउटा महान सफलता निर्मित मार्ग प्रशस्त भयो अनि यसबारे तिनको कुनै पनि सन्देह थियो न।

(b) पछिल्लो केही वर्षमा, पाश्चात्यमा जासूसी कहानीहरुमा धैरै परिवर्तन भई रहेका छन्। एक दशकदेखि अधिक अवधिमा बाङ्गला पाठकहरुले फेलूदा र व्योमकेशका कहानीहरु पढी आहादित भई रहेका छन्। तथापि यो समझना आवश्यक हो कि 'प्राइवेट डिटेक्टिव' नामक कुनै विषय सम्बन्धित हुँदैन। कम से कम यस प्रकारका कुनै हत्या वा अन्य हिंसक अपराधहरुमा यसको सलाहको प्रचलन छैन। कुनै घटनाको अन्वेषण गर्नुका अधिकार पनि दिनु सक्तैन। अनुमतिको बिना तिनीहरूलाई पिस्तौल र रिवाल्वरका प्रयोग गर्नुका अधिकार दिनु सक्तैन। यसले शबर दासगुप्तलाई प्रेरित गरे। कलकत्ता पुलिसको जासूसी र कार्यालयहरुमा प्रयोग भए। तिनका कार्यालय कोलकाताको लालबाजारमा पुलिस विभागमा हो। तिनको शरीर आकृति पुस्तकमा वर्णित लामो, बलबान, तन्दुरुस्तजस्तो थिएन, तर तिनी अत्यन्त दृढ़संकल्प, बुद्धिमान अनि नितर थिए। समस्त मानवीय दुर्बलताहरुबाट शबरलाई मुक्त राख्ने मेरो उद्देश्य थियो। मदिरा पित्तु हुँदैन, धूमपान गर्दैन, प्रेममा छैन, अविवाहित, कुनै परिवार छैन, आफ्नो सेवालाई उत्सर्गीकृत। तथापि शबर दासगुप्त क्रूर व्यक्ति हुङ्गन, त्यो जीवनलाई हेर्न सकछ, अपराधीहरूलाई पनि सम्वेदनशीलतासँग हेर्नु सकछ।

